

2011-08-31 DNR 577/2010

Utbildningsdepartementet

103 33 Stockholm

Remissvar på delbetänkandet Med rätt att välja – flexibel utbildning för elever som tillhör specialskolans målgrupp, SOU 2011:30.

Sveriges Dövas Riksförbund SDR har skrivit ett gemensamt remissvar med Hörselskadades Riksförbund, Förbundet Sveriges Dövblinda och Riksförbundet för döva, hörselskadade och språkstörda barn.

SDR ställer sig också i allt väsentligt bakom de synpunkter som Sveriges Dövas Ungdomsförbund, tillsammans med flera ungdomsorganisationer, lämnar.

Därutöver vill SDR särskilt kommentera följande punkter:

SDR tillvaratar teckenspråkiga döva och hörselskadades intressen. Vi ser en skrämmande utveckling i omvärlden, där dövskolor läggs ner på löpande band efter beslut fattade av myndigheter som inte har kunskap om döva och hörselskadades kultur och livsvillkor och därmed inte heller om teckenspråksmiljöns avgörande betydelse för ett gott liv.

Detta är motstridigt den acceptans som finns för det svenska teckenspråket och dess ställning i Sverige. Sverige har alltsedan 1981, då Sveriges riksdag erkände det svenska teckenspråket som undervisningsspråk för teckenspråkiga döva, internationellt betraktats som ett föregångsland. Vid den 16:e internationella dövlararkongressen, ICED i Vancouver 2010, uttalades att beslutet vid dövlararkongressen i Milano 1880 att förbjuda teckenspråket i dövundervisningen, varit till skada för döva i hela världen.

World Federation of the Deaf, WFD, stödjer resolutionen som uppmanar all världens nationer att minnas historien och försäkra att deras utbildningsprogram accepterar och respekterar alla språk och all form av kommunikation.

Samtidigt pågår i Sverige förarbeten för att få till stånd en utredning – en sanningskommission - om svenska statens ansvar för skolsystemet under stora delar av 1900-talet, då skolundervisning för döva på teckenspråk var totalförbjudet.

Det råder också en förlegad syn på specialskolan och dess målgrupp, bl a uttryckt i regeringens strategi för genomförande av funktionshinderspolitiken 2011-2016, såsom "en skola för elever som på grund av sin funktionsnedsättning inte kan gå i grundskolan

---

SDR STOCKHOLM
Förmansvägen 2
117 43 Stockholm
Texttelefon: 08-442 14 60
Telefon: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR LEKSAND
Box 300
793 27 Leksand
Texttelefon: 0247-641 01
Telefon: 0247-641 00
Fax: 0247-151 03
Besöksadress: Västanviks folkhögskola

Webbplats: www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se
Bankgiro: 900-0241
PlusGiro: 90 00 24-1
Organisationsnummer:
88 26 00-22 82

eller grundsärskolan”. Den synen rimmar illa med den ovan beskrivna internationella resolutionen, med det svenska teckenspråkets ställning i språklagen och med varje minoritetsgrupps rätt att definiera sig själva.

Vi efterlyser istället en beskrivning av specialskolan som en skola med språkprofil, dvs ”en skola för teckenspråkiga döva och hörselskadade, för att säkerställa tillgång till teckenspråksmiljö och tvåspråkig undervisning, samt undervisning i och på teckenspråk.

I ljuset av detta, ser SDR oroande tendenser i utredningen Med rätt att välja. Utredningens utgångspunkt har – enligt vår uppfattning – inte i första hand varit att skapa fler och bättre teckenspråksmiljöer som gynnar teckenspråkiga döva och hörselskadade elevers skolsituation.

Istället har utredningen fokuserat på specialskolans brister och den kritik som har framkommit bl a i Skolinspektionens rapport. Utredningen har i alltför liten utsträckning tagit intryck av de sociala aspekterna som eleverna själva vittnar om och teckenspråksmiljöns avgörande betydelse för identitet, trygghet och gemenskap.

Det kommer alltid att finnas teckenspråkiga döva och hörselskadade elever, som är i behov av en tvåspråkig och teckenspråkig miljö – oavsett hörseltekniska hjälpmedel.

SDR menar att utredningen inte tillräckligt har analyserat konsekvenserna av de förändringar som föreslås, vilket gör utredningen till ett otillräckligt underlag för beslut.

SDR avvisar förslagen om ökat finansiellt ansvar för hemkommuner. Realiseras utredningens förslag innebär det en historisk förändring av statens ansvar för specialskolorna. SDR:s bedömning är att utredningens förslag medför risk för minskat antal elever i specialskolan, vilket i sin tur riskerar att utarma den tvåspråkiga lärmiljön. Vi anser inte att utredningen tillräckligt noga har analyserat effekterna av det ökade kommunala finansiella ansvaret.

Följande områden anser vi det vara av största vikt att ytterligare analysera konsekvenserna av:

- Vi ser att utredningen inte är tillräckligt införstådd med vad som menas med och krävs för att uppnå en teckenspråkig miljö. Det räcker inte bara med ett visst antal elever utan det förutsätter också ett antal teckenspråkig skolpersonal, att fungera som förebilder. Det krävs läromedel och full lärarkompetens i båda språken, d.v.s. svenskt teckenspråk och svenska, samt den pedagogiska kompetens som krävs för att bedriva tvåspråkig undervisning i olika ämnen i en teckenspråkig skolmiljö.

SDR STOCKHOLM
Förmansvägen 2
117 43 Stockholm
Texttelefon: 08-442 14 60
Telefon: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR LEKSAND
Box 300
793 27 Leksand
Texttelefon: 0247-641 01
Telefon: 0247-641 00
Fax: 0247-151 03
Besöksadress: Västanviks folkhögskola

Webbplats: www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se
Bankgiro: 900-0241
PlusGiro: 90 00 24-1
Organisationsnummer:
88 26 00-22 82

- För att valfrihet ska gälla, krävs att det finns olika alternativ att välja mellan, såsom specialskolor, kommunala skolor, friskolor - och att alla elever omfattas av valfriheten. Om bidragsregler för resor och boende styr, så att t ex nybildade skolor inte kan bli ett alternativ, existerar inte valfrihet för specialskolans elever.
- Valfrihet för teckenspråkiga döva och hörselskadade med och utan hörseltekniska hjälpmedel, innebär att det ska finnas tillgång till skolor med tvåspråkig inriktning i teckenspråksmiljö och till grund- eller friskolor med teckenspråkstolk.
- Frihet att som vuxen välja dövkultur och teckenspråk innebär att det finns tillgång till genuina teckenspråksmiljöer från förskola upp till gymnasieskola.
- Vi uppfattar att ekonomistyrning går före kvalitet – enligt förslaget. Snabba och kraftiga ekonomiska styrmedel kan ge negativa konsekvenser för teckenspråkiga döva och hörselskadade elever.
- Utredningen nämner bristen på teckenspråkslärare. Behovet av en nationell strategi för utbildning av teckenspråkslärare är överhängande och en förutsättning för att utredningens förslag ska kunna genomföras. Det saknas förslag om hur en nationell strategi för utbildning av teckenspråkslärare ska förverkligas.
- Att prova olika utbildningsalternativ är för många elever det första steget till att välja en skolgång i genuin teckenspråksmiljö. Dock ställer sig SDR i likhet med övriga organisationer kritiska till att elever ska gå i olika skolformer. En ny skolorganisation med skolor, regionala resurscenter och nationell samordnare är en grundläggande förutsättning för att en flexibel skolgång ska fungera.

Sveriges Dövas Riksförbund

Ragnar Veer
Förbundsordförande

Kontakt: Förbundssekreterare Helena Fremnell, hfre@sdr.org, tel 442 14 82, 070 215 46 33

SDR STOCKHOLM
Förmansvägen 2
117 43 Stockholm
Texttelefon: 08-442 14 60
Telefon: 08-442 14 61
Fax: 08-442 14 99

SDR LEKSAND
Box 300
793 27 Leksand
Texttelefon: 0247-641 01
Telefon: 0247-641 00
Fax: 0247-151 03
Besöksadress: Västanviks folkhögskola

Webbplats: www.sdrf.se/sdr
E-post: sdr@sdrf.se

Bankgiro: 900-0241
PlusGiro: 90 00 24-1
Organisationsnummer:
88 26 00-22 82